

Un cau on passa de tot

Al metro de Nova York, per un dòlar i 15 centaus podeu assistir a l'espectacle més agraït de Nova York. Només cal una cosa: no tenir manies.

Lescenari és aquest: una andana de parets enrajolades i plena de bigues que van del terra al sostre. El pas dels anys sense reformes i les regateres de l'aigua de la pluja han fet caure moltes rajoles i les que queden s'han esfosquit. Les bigues són l'única taca de color. Les d'aquí són blaves i fa poques hores que les han repintat. El terra és grisós, ple de taques circulars -xiclets tan trepitjats que s'han convertit en fòssils-, xolls d'un líquid fosc i ferum d'àcid úric. Uns quants bancs de fusta i més d'un que hi dorm amb la boca oberta. Hi ha dues vies que es perden túnel enllà, i una altra andana igual que aquesta. A baix, a les vies, per damunt d'un reguerot d'aigua bruta, suren papers, sabates, bosses de plàstic, trossos de pa, alguna peça de roba... de burilles, se'n veuen ben poques. Tot controlat per unes rates negres i ben alimentades que surten dels forats que hi ha a la paret i que juguen a barallar-se per un tros d'entrepà. No aixequen mai el cap ni se'ls acut grimpar a l'andana, el seu regne és aquest i ningú les molesta, encara que, de vegades, alguna despistada fa cap prop del *tokens booth*, on la gent compra la fitxa d'un dòlar i quinze centaus que et permet entrar a formar part de l'espectacle: el metro de N.Y.

A fora és negra nit i plou, però aquí, a sota, el temps no existeix. La pluja sí que s'endevina, perquè del sostre cau aigua i perquè la gent que va entrant -quasi tots de raça negra- porten els cabells i la roba xops. Ningú fa cap cara especial, però tots esperen la

mateixa cosa: que arribi el maleït tren.

Del fons del túnel apareixen uns homes tan foscos com les rates, porten cascos i una armilla de color taronja fluorescent -de lluny és l'única cosa que se'ls veu-. Duen unes eines de ferro a la mà que semblen llances i que serveixen per a clavar i desclavar claus de les vies. N'hi ha un que, de tant en tant, fa anar una llanterna amunt i avall, al cap d'uns segons un altre li contesta amb un xiulet. Llavors les rates i els que adoben les vies, s'amaguen. Vol dir que aviat passarà un tren.

Entretant, al mig de l'andana, dos *hispanos* amenitzen la vetllada amb cançons caribenyes, però a aquestes hores ningú està per a cants, i que els parlin del sol i les palmeres queda molt lluny d'on la gent té ara el cap. Acaba d'entrar un home vell i pollós arrossegant un carretó d'un supermercat, ple de roba bruta i brossa. Trau peça per peça i explica les meravelles del producte. Encara que fa tintines no sembla borratxo, simplement és un dels molts sonats del metro de Nova York.

De cara a una de les columnes blaves, un altre home es descorda la bragueta. A l'altra mà du una ampolla de litro de cervesa *Budweiser* embolicada amb una paperina marró... Quan el pixum espetega contra el terra algú es gira, però ningú fa cap comentari. Quan acaba, fa un glop llarg i se'n va remugant alguna cosa. A l'andana del davant un home es refrega els genitals arrapat a una de les columnes blaves. Ho fa mentre contempla una

noia de l'altra andana, que no pot evitar somriure perquè sap que entremig té dues vies. És el moment que els altaveus comencen a grinloyar. Una veu com vinguda de l'altre món avisa que el pròxim tren, en lloc de ser local sera exprès, és a dir, no parará a totes les estacions. La gent, que ja feia estona que guaitaven pel forat del túnel amb l'esperança de veure els llums del tren, es posa nerviosa i algú ja aventura la possibilitat d'unir-se i buscar un taxi, -fet i fet, n'hi ha que fa més d'un quart que s'esperen. La noia que reia ha organitzat un taxi amb tres noies més que viuen més o menys pel voltant. Quan marxen, els *hispanos* estan en aquell punt de la cançó que diu: "assercate más, pero mucho más..." mentre l'home que es refregava, desesperat de veure marxar la noia, ara ensenya tot el que és seu. I si no fos que és tard i que l'ambient es sòrdid, i que la pluja és millor sentir-la des del llit, la noia es quedaria una estona més a formar part d'aquesta pel·lícula de ciència-ficció i que, just en el moment que l'home que es masturba se li llancés al damunt, saltant les dues vies, aparegués Harrison Ford dalt d'un helicòpter i se l'endugués muntanyes enllà a caçar humanoides malformats.

EL REGNE DELS 'HOMELESS'

Aquest escenari pot ser el de qualsevol andana d'una estació de metro de N.Y., la intensitat del que hi pugui passar depèn de l'hora i de si l'estació està molt allunyada

de *midtown* on, com a mínim, als voltants de Rockefeller Center, es cuida la higiene.

El metro de N.Y. és el més vell del món, funciona dia i nit i tan sols s'ha fet una reforma, fa quasi quaranta anys. Hi ha gent que no se'n mou. Ells i el pas dels anys han malmès parets enrajolades amb el nom de l'estació, sanefes i dibuixos noucentistes que ara estan cobert d'una capa fosca que ningú es preocupa de netejar. Fins fa ben poc encara es podien veure parets i trens pintats amb *graffiti* -moltes estacions de Brooklyn i Queens continuen igual-. També hi ha gent que li ha dolgut que traïessin els *graffiti* -era una manera de donar color a tant de gris.

Entretant, cada nou alcalde promet que el *subway sistem* canviarà. Dinkins es va posar molt fort en aquest punt, però el cert és que molts novaiorquesos fa anys que no hi posen els peus, i per a molts d'ells, a partir d'una certa hora de la tarda, entrar allí és anar a buscar el que no es té. Tot i així a qualsevol hora hi ha gent, i, encara que pugui semblar un risc, anar en metro a N.Y. és formar part d'un espectacle únic al món.

Un dels personatges més importants és el *homeless*, que s'hi fa la vida perquè no té altra casa, ni altra manera de subsistir. Dins dels túnels s'ha trobat roba de criatura, restes de menjar i un sofisticat sistema de connexions de cables per poder tenir llum. Però a més dels cinc mil *homeless* que es calcula que hi viuen, les andanes, corredors, escales i pel mateix vagó desfilen centenars de personatges que

fan de sota terra un carnaval. Homes sense cames que es passen dalt d'un carretó pidolant misericòrdia, negres voltats de criatures polloses, els que utilitzen la sida per fer pena, els que expliquen les seves desgràcies fent botar quatre monedes dins d'un got de paper que hi diu: "I love N.Y.". Els que venen tota mena d'ungüents orientals, els que reparteixen estampetes i proclamen la fi del món. Els que curen malalties i en cinc minuts et fan una teràpia que et trastoca el cervell i quedes com a nou. Senyores que resen el rosari per aplacar la fúria de Déu, o una monja d'aspecte de *no-ser hi* que es col·loca just a l'entrada d'una de les boques del carrer 42 i l'únic que ven és el seu somriure, que no s'immuta per a res. Artistes de tota mena, gent bona i gent que només ho fa veure. Hi ha un noi que, en dos minuts, transforma una llauna de cervesa en un gerro. Hi ha un poeta que té una parada a l'andana de la Penn Station i ven els seus poemes impresos en un full. Hi ha orquestres de jazz, o un nen que, amb un cubell girat del revés, es capaç de donar-te una lliçó de ritmes africans. Hi ha qui s'inventa històries increïbles, vertaders oradors, gent que, ben encaminada, podria arribar a polític —d'altres sense tantes dots ja fa temps que són. Per a molts d'ells el metro és el seu lloc de treball, per a d'altres és casa seva. El *homeless* s'ha convertit en una classe social que es fa respectar i ningú l'atabala perquè forma part del decorat: pot entrar sense pagar, pidolar, fer les seves necessitats a qualsevol lloc, dormir damunt dels bancs o dels seients dels vagons, en l'hora punta, que el tren va sobreeixit, sense que ningú gosi dir-li res.

Recentment editen un setmanari en format de diari: *Street News*. El mateix *homeless* els ven pels vagons. A diferència dels altres, du un

davantall i una gorra que hi diu "Street News", i en lloc de demanar per a ell mateix, recapta per a l'organització. Així és com ven el producte, i per 75 centaus —que es converteixen en un dòlar perquè ningú es veu en cor de demanar canvi— la revista li vola de les mans. La propaganda que hi ha per les parets dels vagons ajuda a conscienciar la gent. Són dues fotos: una, la d'un *homeless* d'aspecte miserable i l'altra, el mateix individu mitjanament arreglat, amb el davantal i la gorra, un

fcix de revistes sota el braç i una bona riulla: comprant *Street News* ajudes a mantenir el metro net. Per publicar la revista es valen de l'esquer de col·laboradors amb un cert nom. El *homeless* es limita a escriure-hi poemes de personatges desarrelats del món, que sempre toquen la fibra a algú o altre.

Amb l'èxit de vendes, ja han sortit comentaris que remenen si és clar o no que el beneficiat sigui realment el *homeless*.

La publicitat també entra als vagons. La major part són

anuncis macabres per orientar la població cap a una vida sana, lluny de les drogues i del vici en general: fotografies d'un accident de cotxe d'un noi voltat de cerveses que anava a trobar-se amb la novia, o un cadàver tapat amb un llençol amb un cartell que li penja del dit gros del peu i a sota aquesta frase: "Ningú va venir al meu funeral", o el retrat d'una parella i la següent operació: drogues+sida=un nen tarat. Però aquests anuncis es barregen amb altres de més seductors: són els telèfons on pots recórrer quan vas perdut i no saps com sortir-te'n. Tota classe de *hotlines* per fer, si més no, la delícia de les orelles novaiorqueses. Fotografies de noies amb poca roba, estirades en un sofà amb un telèfon a la mà i amb el rostre d'estar a punt de l'èxtasi: la boca entreoberta, la llengua mig penjant... També hi ha línies per als pares que estan farts dels fills, per als que volen confessar-se, per als que tenen alguna queixa, per als herniats, per als que pateixen d'hemorroides, per als que demanen una cita, per als que els fan fora de casa, per als... mentrestant el fantasma de la sida volta per vagons i andanes: veure

un malalt demanant almoïna ja no fa gaire efecte. Un vespre es passejava un home amb un preservatiu penjat a cada orela i un cartell que deia: "N'estic fart de sentir parlar de la sida. Jo em preservo les orelles".

ELS QUE PAGUEN I ELS QUE NO

Encara que, de policia, n'hi ha pertot arreu i no fan cap gràcia, encara que les amenaces són fortes, encara que sembli impossible, viatjar sense pagar al metro de N.Y. no resulta tan complicat. Les targetes d'abonament, que podrien reduir la tarifa del dòlar i 15 cèntims, no existeixen, ni tampoc els bitllets, només s'ha d'introduir una fitxa a la *turnstile* i les barres es mouen. Però sempre hi ha una porta per on circula el personal que hi treballa, per allí i pel sistema de fer moure les barres en sentit contrari i passar per l'ínfim espai que hi queda, s'esquitllen milers de novaiorquesos que no s'han plantejat mai pagar. Fent estadístiques s'ha comprovat que a les estacions de la part alta de la ciutat (Harlem, Bronx) de *tokens* quasi no se'n venen. I és que, esquitllar-se, per a molts, és tan normal com posar la fitxa.

Hi ha moments que la gent s'hi esquitlla a ràfegues, però, de tant en tant, la policia es dedica a aturar-los. Moltes vegades van sense uniforme i és difícil distingir-los. Si t'aturen pots fer veure que no entens absolutament res i si saps fer cara d'idiota, et deixen marxar. L'altra possibilitat és haver d'anar a un judici que difícilment el salvarà de pagar els 50 dòlars de multa i perdre tot un matí, encara que, la majoria dels usuaris del metro de N.Y., diuen, són reincidents.

Isabel Olesti
(Nova York)